

МЕДИЧНА АКАДЕМІЯ

№ 23 (376)
ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1997 РОКУ
11 грудня 2014 року

ОГОЛОШЕННЯ

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО» МІНІСТЕРСТВА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ (АКРЕДИТОВАНИЙ ЗА IV РІВНЕМ) ОГОЛОШУЄ КОНКУРС НА ЗАМІЩЕННЯ ПОСАД:

— декана медичного факультету — 1 посада.

Вимоги до претендентів: наявність наукового ступеня доктора медичних наук, вченого звання професора або доцента, стаж науково-педагогічної роботи — не менше десяти років.

— декана фармацевтичного факультету — 1 посада.

Вимоги до претендентів: наявність наукового ступеня кандидата фармацевтичних наук, вченого звання доцента, стаж науково-педагогічної роботи — не менше десяти років.

— директора навчально-наукового інституту післядипломної освіти — 1 посада.

Вимоги до претендентів: наявність наукового ступеня кандидата медичних наук, вченого звання доцента, стаж науково-педагогічної роботи — не менше десяти років.

НА МЕДИЧНОМУ ФАКУЛЬТЕТУ:

— доцента кафедри патологічної фізіології — 1 посада;

— доцент кафедри загальної гігієни та екології — 1 посада;

— доцент кафедри іноземних мов з медичною термінологією — 1 посада;

— доцент кафедри гістології та ембріології — 2 посади;

— доцент кафедри медичної біохімії — 1 посада;

— доцент кафедри оториноларингології, офтальмології та нейрохірургії — 1 посада;

— доцент кафедри первинної медико-санітарної допомоги та загальної практики сімейної медицини — 1 посада.

Вимоги до претендентів: наявність наукового ступеня кандидата наук, стаж науково-педагогічної роботи — не менше чотирьох років.

НА СТОМАТОЛОГІЧНОМУ ФАКУЛЬТЕТІ:
— доцента кафедри дитячої стоматології — 1 посада.

Вимоги до претендентів: наявність наукового ступеня кандидата медичних наук, стаж науково-педагогічної роботи — не менше чотирьох років.

НА ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ ФАКУЛЬТЕТІ:
— доцента кафедри управління та еко-номіки фармації — 1 посада;

— доцент кафедри фармацевтичної хімії — 2 посади.

Вимоги до претендентів: наявність наукового ступеня кандидата фармацевтичних наук, стаж науково-педагогічної роботи — не менше чотирьох років.

Термін подачі документів — один місяць з дня оголошення.

Звертатися: 46001, м. Тернопіль, майдан Волі, 1, відділ кадрів, тел. 52-14-64.

ВІДМІННИКИ НАВЧАННЯ

Марія ГАЙДА — студентка 3 курсу медичного факультету

Стор. 6

У НОМЕРІ

Стор. 3

ПОНАД СОТНЮ СТУДЕНТІВ З КРИМУ ТА ДОНБАСУ ПРОДОВЖУЮТЬ НАВЧАННЯ У НАС

З часу анексії Криму Тернопільський державний медичний університет імені І. Горбачевського

приймає понад сотню студентів з Донеччини, Луганщини та окупованого півострова. Більшість з них — іноземці, які навчалися у тамтешніх вишах. Наразі переселенці мають статус тимчасових слухачів, але вже до кінця року можуть стати повноправними студентами ТДМУ.

Стор. 4

СТУДЕНТИ ПЕРЕДАЛИ БАТАЛЬЙОНУ «ОУН» АВТОМОБІЛЬ

Студенти ТДМУ активно долучаються до допомоги бійцям АТО. 27 листопада відбувся акт передачі автомобіля марки «МАЗ» для підрозділу «ОУН». Вантажівку придбали за гроші, які отримали під час проведення студентського добровільного акцій «Фото патріота», та за спонсорські кошти.

Вантажівку придбали за гроші, які отримали під час проведення студентського добровільного акцій «Фото патріота», та за спонсорські кошти.

ПЕРЕДПЛАТИТЬ ГАЗЕТУ

Засновниками газети «Медична академія» є Тернопільський державний медичний університет ім. І.Я. Горбачевського та головне управління охорони здоров'я облдержадміністрації. Виходить двічі на місяць

на дванадцяти сторінках, у двох кольорах. Видання широко висвітлює медичне життя Тернопільщини, пише про проблеми й успіхи лікувальних закладів краю, фельдшерсько-акушерських пунктів, знайомить з новин-

ками в медицині, розповідає про медиків Тернопілля. Не стоїть «Медична академія» й осторонь громадського життя, торкається також проблем національно-патріотичного, релігійного виховання.

На сторінках газети завжди багато цікавої та корисної інформації. Друкує вона й сканворди.

ПЕРЕДПЛАТНА ЦІНА

«МЕДИЧНОЇ АКАДЕМІЇ»:

- на один місяць — 12 грн 56 коп;
- на три місяці — 37 грн 68 коп;
- на півроку — 75 грн 36 коп;
- на рік — 150 грн 72 коп.

Газету «Медична академія» можна передплатити в будь-якому відділенні зв'язку. Станьте її читачем!

ІНДЕКС 23292

СТАЛИ ЧЛЕНАМИ АСОЦІАЦІЇ СТУДЕНТІВ-СТОМАТОЛОГІВ

Студенти стоматологічного факультету Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського Олена Присяжнюк та Христина Магдич взяли участь у II-му з'їзді Асоціації студентів-стоматологів, який відбувся нещодавно в Івано-Франківську.

Під час першого дня учасники мали можливість ознайомитися з дворічним доробком членів асоціації. Також отримали інформацію про такі системи догляду за ротовою порожниною, як «Splat» та «Surarox».

Наступного дня відвідали кілька лекцій на теми: «Мінімально інва-

зивний підхід у тотальній реабілітації. Значення оптики», «Лінгвальна ортодонція – правильний вибір», «Колір і форма в стоматології», «Інструментальна обробка кореневих каналів». Також взяли участь у двох майстер-класах – «Фронтальна реставрація» та «Дентальна фотографія».

За словами студентки-четвертокурсниці стоматологічного факультету Олени Присяжнюк, участь у подібних заходах дає можливість краще ознайомитися з новітніми технологіями в стоматології, що сприяє фаховому становленню.

На завершення з'їзду учасники отримали сертифікати про проходження лекторію. Олена Присяжнюк також стала членом Асоціації студентів-стоматологів.

**Ганна ЦьОХ, студентка фармацевтичного факультету (вгорі);
Леся ПАВЛЕЧКО, студентка медичного факультету (праворуч)
Фото Павла БАЛЮХА**

ГОЛОВИ СТУДРАД ОБГОВОРИЛИ АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ

Голова студентської ради Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського Олег Фаріон взяв участь у засіданні Ради представників студентського самоврядування при МОЗ України, яке відбулося в Національному медичному університеті імені О.Богомольця.

Поспілкуватися зі студентами також прийшли представники Міністерства охорони здоров'я України, зокрема, заступник директора департаменту кадрового менеджменту, освіти та науки МОЗ України Олександр Волосовець, головний спеціаліст відділу освіти і науки департаменту кадрового менеджменту,

освіти та науки МОЗ України Костянтин Баранников та директор Центру тестування при МОЗ України Ірина Булах. У засіданні взяла участь й ініціативна група громадських проектів «Сходи в

майбутнє» та «Простір можливостей».

Учасники заходу обговорили та затвердили «Примірне положення про студентське самоврядування», «Положення про

інформаційно-навчальний проєкт «MEDinfosphere», «Положення щодо проєкту «MEDx».

Під час обговорень і виступів наголос ставили на імплементацію нової редакції Закону України «Про вищу освіту» та розгляд питань студентської самоосвіти, для розвитку якої й необхідно створювати відповідні інформаційні ресурси та студентські форуми. Велику увагу учасники приділили питанню подальшого формування управлінських навичок серед студентів вищих навчальних медичних закладів. З ініціативою співпраці виступив HR-директор компанії «Юрія-фарм» Ігор Найда.

Також відбулося обговорення системи тестового іспиту «Крок». Стало зрозумілим, що задля високого рівня надання

медичної допомоги в Україні та авторитету медичних працівників за кордоном, постає необхідність збільшення критеріїв складання іспиту. Заступник директора департаменту кадрового менеджменту, освіти та науки МОЗ України Олександр Волосовець наголосив, що під час проведення АТО та тимчасової окупації Криму на гідну увагу й підтримку заслуговують переселенці з цих регіонів, які продовжують навчання в інших вищих навчальних медичних закладах України. До цього повинні активно долучитися органи студентського самоврядування на місцях. Нагадаємо, що в Тернопільському державному медичному університеті імені І.Горбачевського вже навчається понад сто студентів з українського Сходу, які успішно адаптувалися до системи навчання й міста зокрема.

Перед закінченням зустрічі обговорили та затвердили план роботи Ради представників студентського самоврядування при МОЗ України.

СТУДЕНТИ ТДМУ ПРАЦЮЮТЬ НАД ВСЕУКРАЇНСЬКИМ ПРОЕКТОМ

Студенти Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського 29 листопада представили власний проєкт під час засідання Генеральної асамблеї Української асоціації студентів-медиків (Ukrainian Medical Students Association), яке відбулося в Національному медичному університеті імені О.Богомольця. До речі, на цей захід завітала й народний депутат України Ольга Богомолець, аби підтримати ініціативи студентів.

«У зібранні взяли участь представники з усієї України. Кожен регіон презентував власні здобутки, ідеї, проєкти, а також ділився планами на майбутнє. Від імені нашого університету порушили питання організації школи долікарської допомоги», – розповіла студентка ТДМУ Ірина Рондяк.

Проєкт щодо підготовки інструкторів зі студентів для навчання цивільного населення презентував студент другого курсу медичного факультету Денис Кошарський.

«Навчання студентів ТДМУ здійснюється спільно із Всеукраїнською радою реанімації та екстреної медичної допомоги. Подібні проєкти представили Київ, Львів, Одеса та Харків. Ми знайшли спільну мову з учасниками асамблеї з інших міст, в результаті чого була створена робоча група, яка на всеукраїнському рівні буде працювати над реалізацією масштабного проєкту. Ми повинні впровадити двох тижнів в он-лайн режимі сформувати його», – каже Денис Кошарський.

За словами Ірини Рондяк, особливість їхнього проєкту підготовки інструкторів полягає в тому, що студенти ТДМУ ім. І.Горбачевського здобувають знання й навички з домедичної допомоги на високому рівні, тому є необхідність навчати цивільне населення. Водночас в Одесі діє багато заводів, тому для представників медичного університету цього міста актуальним є вміння надавати допомогу в умовах хімічної небезпеки.

«Українська асоціація студентів-медиків має шість комітетів, які працюють у різних напрямках. Скажімо, 1 грудня комітет з питань репродуктології та профілактики ВІЛ/СНІДу зорганізував акцію «Червону стрічку носять не-

байдужі». У нашому університеті ми також її зорганізували. Юнаки та дівчата пояснювали про небезпеку ВІЛ-інфекції, шляхи її передачі, методи захисту. Тернопільський обласний центр з профілактики та боротьби з ВІЛ/СНІДом надав для цього необхідні інформаційні матеріали. Ми охопили не лише студентів і працівників біологічного, морфологічного та адміністративного корпусів, а й поспілкувалися з тернополянами в університетській лікарні, обласній дитячій лікарні, пологовому будинку. Хочу подякувати адміністрації ТДМУ за сприяння у втіленні цих ідей, а також усім волонтерам, які долучилися до проведення заходу», – підсумувала Ірина Рондяк.

Сторінку підготовлено за матеріалами прес-служби ТДМУ

Редактор **Г. ШИБАЛИНЧУК**
Творчий колектив: **Л. ЛУКАЩУК,
О. БУСЬКА,
П. БАЛЮХ**
Комп'ютерний набір і верстка:
Р. ГУМЕНЮК

Адреса редакції:
46001,
м. Тернопіль,
майдан Волі, 1,
тел. **52-80-09; 43-49-56**
E-mail hazeta.univer@gmail.com

Засновники:
Тернопільський
держмедуніверситет
ім. І.Я. Горбачевського,
голове управління охорони
здоров'я облдержадміністрації

Видавець:
Тернопільський
державний медичний
університет
ім. І.Я. Горбачевського
Індекс **23292**

За точність
викладених фактів
відповідає автор.
Редакція не завжди
поділяє позицію
авторів публікацій.

Реєстраційне свідоцтво
ТР № 300 від 19.12.2000
видане
управлінням у справах
преси та інформації
облдержадміністрації

Газета виходить
двічі на місяць
українською мовою.
Обсяг – 2 друк. арк.
Наклад – 2000 прим.
Замовлення № 168

Газету набрано, зверстано,
віддруковано у Терно-
пільському
держмедуніверситеті
ім. І.Я. Горбачевського.
46001, м. Тернопіль,
майдан Волі, 1.

ПОНАД СОТНЮ СТУДЕНТІВ З КРИМУ ТА ДОНБАСУ ПРОДОВЖУЮТЬ НАВЧАТИСЯ У НАС

Навчатися у тернопільських ВНЗ є багато охочих з півдня та сходу України. З часу анексії Криму Тернопільський державний медичний університет імені І.Горбачевського прийняв понад сотню студентів з Донеччини, Луганщини та окупованого півострова. Більшість з них – іноземці, які навчалися у тамтешніх вишах. Наразі переселенці мають статус тимчасових слухачів, але вже до кінця року можуть стати повноправними студентами ТДМУ.

Вони тікали з буремних Криму та Донбасу. Від вибухів, тривоги та постійної напруги. В таких умовах думати про навчання важко, тому й прийняли рішення переїхати в Західну Україну. Перші студенти з окупованих регіонів приїхали до Тернополя ще навесні цього року. З того часу їхня кількість у нашому краї постійно зростає.

— Наприкінці листопада у Тернопільському державному медичному університеті імені І.Горбачевського вже навчалося 107 студентів-медиків з Донецької та Луганської області, а також Криму. П'ятьох студентів перевели ще під час весняного семестру, — розповідає декан медичного факультету ТДМУ **Оксана Боярчук**. — Майже 70 осіб з числа переведених — це студенти-іноземці. Згідно з розпорядженням МОН України юнаки та дівчата зараховані у навчальний заклад на тимчасове навчання. До 12 грудня слухачі, які перевелися на навчання у цьому семестрі, повинні визначитися, хочуть вони продовжувати навчання у Тернополі чи ні. За попередніми даними, наразі всі студенти зі Схо-

ду України виявили бажання залишитися у ТДМУ.

Як розповіла Оксана Боярчук, перевестися до медуніверситету на тимчасове навчання доволі просто. Студентові достатньо лише написати заяву та надати копію своїх паспортних даних.

— Перевіряємо, чи цей студент є в Єдиній державній базі. Якщо так, зараховуємо його на тимчасове навчання. Ні залікової книжки, ні будь-яких інших документів не потрібно. Проте процедура зарахування на постійне навчання вже вимагає й академічної довідки, і порівняння навчальних планів, і ліквідації академічної заборгованості, — каже декан.

По суті, всі іноземні студенти є контрактниками, а українські — здебільшого навчаються на бюджетній формі. Наразі питання отримання останніми стипендії не врегульоване. Студенти, які перебувають на бюджетній формі, не отримують державного забезпечення. Втім, студенти-контрактники, які перебувають на тимчасовому навчанні, теж здобувають знання безкоштовно. Як повідомляють в університеті, усі студенти, переведені з Донеччини та Луганщини, забезпечені житлом. Частина з них відмовилися від проживання у гуртожитках. Вони або проживають у родичів і знайомих, або винаймають помешкання.

За словами Оксани Боярчук, частина студентів мала сумніви щодо можливості навчання у Тернополі через мовний бар'єр. Але, зрештою, це не викликало великих труднощів. Молодь швидко адаптувалася в колективах і вже за тиждень-другий спілкувалася українською. Звичка довелася до форми навчання. У ТДМУ практикують систему єдиного дня, впродовж якого студенти вивчають лише один предмет. Такий підхід для приїжджих став новинкою.

При переїзді до Тернополя особливих труднощів молоді не відчула. Більшість юнаків і дівчат уже знайома з нашим містом. Інші ж спудеї зізнаються: побоювання були, але зараз розвіялися. Студенти кажуть, що обирали Тернопіль не лише через те, що тут спокійно або ж

Ось так проходять лекції. До цього вже всі звикли, — розповідає **Інеса Мала**.

Батьки дівчини досі залишаються у тривожному Маріуполі. Вона щодня з ними на зв'язку. Каже, що хвилюється за рідних. Переїхати до Тернополя пропонувала й друзям, але не у всіх є

блем не виникало. Студенти зізнаються, що вже звикли чути навколо себе українською. Під час навчання відповідають українською, але ані у виші, ані в колективі ніхто на цьому не акцентує уваги. У Тернополі доволі лояльно ставляться до цього питання, зазначають приїжджі медики.

Олександр Бабінський з Донецька вже не вперше у Тернополі.

— Це місто суто українське. Тому біда, яка зараз є в нашій країні, тут ніяк не може статися. Ми завжди відповідаємо українською, але, гадаю, якби спілкувалися російською, то проблем не було б, — каже хлопець.

Марина Любченко (Донецька обл.) теж неодноразово була в Тернополі. Звідси родом її чоловік. Хоча тут дівчину прийняли доброзичливо, зізнається, що сумує за домом, друзями та знайомими.

— Стараюся підтримувати зв'язок з одногрупниками. З моєї групи у Донецьку залишилося лише троє людей. Решта — в інших містах теж слухачами, — розповідає Марина.

Молоді люди кажуть, що Тернопіль від інших міст відрізняється патріотичним духом. Він і у манері спілкування, і у поведінці, і навіть в атмосфері вулиць.

— У тернополян є якийсь зв'язок з їхньою культурою, дуже сильно відчутний патріотизм. У Донецьку також це було розвинене, але тут більш виражено, — каже **Марія Сергеева** (Донецьк).

Кажуть, де б не був, а вдома найкраще. Так і студенти з Донбасу та півострова мріють, що мине час і вони зможуть повернутися вже в мирну Донеччину, Луганщину та український Крим. Наразі ж — здобувають знання, з допомогою яких будуватимуть нову, прогресивну, патріотичну та розвинену Україну.

Зоряна ГАРАСИМІВ

Декан медичного факультету Оксана БОЯРЧУК (у центрі) зі студентами, які перевелися навчатися до ТДМУ з Криму та Донбасу

живуть знайомі чи родичі. Важливим аспектом став і статус навчального закладу.

Інеса Мала приїхала до Тернополя з Маріуполя. Дівчина зізнається, що дуже переживала, аби навчальний заклад не відмовив їй у переведенні, адже так трапилося з багатьма її друзями, які намагалися переїхати у сусідні з Донецькою області. Дівчина каже, що залишатися в Маріуполі було небезпечно.

— У місті дуже страшно. В будь-який час може щось трапитися. І автобуси вибухають з ні в чому не винними людьми. Вже й по місту переміщатися складно. Ті, що в Донецьку залишилися, вчать під пострілами. Навколо вибухи, вікна дрижать, але студентів викладачі заспокоюють.

така можливість. Одні бояться, в інших просто немає грошей.

— Коли Донецьк знову стане українським, хотілося б туди повернутися. Там залишилися родичі, друзі, а одній у незнайомому місті важко, — каже Інеса.

Відмінник **Микола Дорохов** приїхав до Тернополя з Донецька. Хлопець навчається на 4 курсі. До цього разом зі своєю дівчиною здобував освіту в Донецьку. Потім перевелися до ТДМУ.

— Моя дівчина із Закарпаття. Коли почалися військові дії, вирішили перевестися сюди. Зрештою, нічого важкого не було. Просто потрібен час для адаптації. Тут усе цілком інше. Я жив удома, а тепер — у гуртожитку, — зізнається студент.

А ось з мовою у молоді про-

ЩИРІ ПОСМІШКИ ДІТЕЙ ДОДАВАЛИ РАДОСТІ

Щороку в Тернополі з нагоди Міжнародного дня інвалідів зорганізують добродійну акцію «Повір у себе», де діти з обмеженими можливостями демонструють свої таланти, беруть участь у майстер-класах, переглядають казкову виставу. Міський такий захід відбувся 3 грудня в Тернопільському академічному обласному театрі актора і ляльки. Студенти Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського Ірина Рондяк, Романія Клос, Альвіна Барчук, Галина Рибак, Анна Шульгай, Любов Слободянюк, Наргіс Джаладова взяли у ньому участь як волонтери.

— До проведення акції організатори залучають народних умільців, аби вони навчили діток виготовляти різні вироби — витинанки, паперові фігури, пле-

тиво зі стрічок, листівки з квілінгу. У холі театру діяла також виставка робіт вихованців спеціалізованих закладів. Варто зазначити, що їхні вироби є досить майстерними та вишуканими», — розповіла студентка фарма-

цевничного факультету Любов Слободянюк.

У холі театру присутніх розважали казкові персонажі — Дональд і Поночка. Згодом батьки та гості свята змогли насолодитися талантами дітей-

інвалідів під час невеличкого концерту.

— Ми намагалися створити їм комфортну атмосферу, щоб кожна дитина відчула любов та увагу. Хочу сказати, що цей день виділений у календарі недаремно, адже людям час від часу потрібно нагадувати про тих, хто потребує допомоги. Ми також почали більше цінувати те, що маємо, бо в буденному житті не задумуєшся над цим, — додала студентка медичного факультету Романія Клос.

Інша представниця ТДМУ Наргіс Джаладова наголосила на тому, що з дітьми працювати було легко та цікаво. «Мали велике задоволення від цього заходу. Щирі посмішки хлопчиків і дівчаток додавали нам радості. Отримані емоції особисто для мене є найдорожчими. Цим дітям потрібно приділяти більше

уваги. Чесно кажучи, я готова присвячувати свій вільний час таким справам, — поділилася враженнями Наргіс.

Нагадаємо, що в Тернопільському державному медичному університеті імені І.Горбачевського постійно діє організація «Волонтер ТДМУ», діяльність якої координує Іванна Кернична. Відповідна група є і в соцмережах, завдяки якій студенти популяризують волонтерську діяльність.

5 грудня світова спільнота відзначила і Міжнародний день волонтера. Таку діяльність вважають найвищим проявом служіння людству та гуманним цілям. Бажаємо ж нашим юним волонтерам наснаги в їхній діяльності, успіхів, надійних друзів та якомога більше позитивних вражень!

Прес-служба ТДМУ

ВІДЗНАЧИЛИ РІЧНИЦЮ ЄВРОМАЙДАНУ

Рік тому студентська молодь України виступила на підтримку підписання угоди із Євросоюзом. Першими на акцію протесту вийшли студенти Києва та Львова, тернопільська ж студентська спільнота приєдналася через кілька днів. Криваві події в ніч на 1 грудня не могли залишити байдужими нікого. Відтоді Євромайдан перетворився на Революцію Гідності, а на всеукраїнську акцію протесту вийшли майже всі. Ніхто тоді навіть не міг подумати, що вже за кілька місяців Україна матиме Небесну Сотню, а відома лемкі-

вська пісня «Пливе кача по тисині» стане поминальною.

Студенти Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського також брали участь у цих подіях, рятували здоров'я та життя протестувальників, а тепер вони за власним вибором стають волонтерами в зоні проведення АТО, навчають цивільних надавати домедичну допомогу та вірять у щасливе майбутнє своєї Батьківщини.

«Студенти нашого університету 2 грудня минулого року вийшли на Майдан, аби боротися з несправедливістю, яку проявила

тодішня влада щодо молоді у зв'язку з її позицією. Із сумом сьогодні згадуємо тих, хто постраждав тоді під час розгону Євромайдану. Представники ТДМУ нещодавно разом з молоддю з інших вищих навчальних закладів взяли участь у пам'ятному віче.

Нині дуже важливо, аби людина почала мислити самостійно, не очікувала вказівок згори, дбала про свою освіченість. Звичайно, такі люди є небезпечними для влади, адже вони думають і завжди можуть запитати в неї за всі вчинки. Нашим головним завданням є стати самодостатніми особистостями з власною позицією», — зазначив голова студентської ради ТДМУ Олег Фаріон.

Фото Ігоря Крочака

СТУДЕНТИ ПЕРЕДАЛИ БАТАЛЬЙОНУ «ОУН» АВТОМОБІЛЬ

Молодь Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського активно долучається до допомоги бійцям АТО. Хтось працює волонтером у Логістичному центрі, хтось навчає азам домедичної допомоги, а хтось збирає кошти для нагальних потреб наших військових.

27 листопада відбувся акт передачі автомобіля марки «МАЗ» підрозділу «ОУН». Вантажівку придбали за гроші, які отримали під час проведення студентської доброчинної арт-акції «Фото патріота». Загалом юнаки та дівчата збрали майже 20 тисяч гривень, а десять тисяч для втілення в життя цього проекту додав відомий меценат Тарас Демкура.

«З отриманих коштів і завдяки залученню до проекту інших доброчинників автомобіль «МАЗ» вдалося відремонтувати й пофарбувати. Цей подарунок отримав заступник командира батальйону «ОУН» Борис Гуменюк, який є нашим земляком. У цей час він якраз повертався з похорону загиблого добровольця зі Львова. Ми давно мріяли про цю зустріч. І Борис Гуменюк був радий з нами поспілкуватися», — розповів студент ТДМУ Богдан Куліковський.

Студентській спільноті медичного університету водночас вдалося зібрати кошти для закупівлі одностроїв. Організаторами акції «Гуманітарна допомога для бійців АТО» стали студенти Ірина

Підгайна та Денис Кошарський. Саме вони збрали майже 16 тисяч гривень.

«Обмундирування нашим

воїнам передали разом з автомобілем. Дуже вдячні працівникам кафедри медицини катастроф та військової медици-

ни, які допомогли нам придбати військові комплекти, адже насправді ми не є знавцями військової справи. Магазин «Патріот» зробив велику знижку завдяки якій ми купили не п'ять комплектів, а шість. До комплекту увійшли зимова військова форма, берці, тактичні рукавиці, шапка, балаклава. На кошти, що залишилися, зробили нашим бійцям невеликий презент — каву та цигарки», — поділилася Ірина Підгайна.

Сьогодні молодь ТДМУ розпочала вже нові проекти та черговий збір коштів для потреб бійців, які обороняють українські східні рубежі від російських агресорів та їхніх найманців — терористів і сепаратистів.

УЧАСТЬ У ВСЕУКРАЇНСЬКІЙ МОЛОДІЖНІЙ АСАМБЛЕЇ ТОВАРИСТВА ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА

IV Національна молодіжна асамблея Товариства Червоного Хреста відбулася в Яремче 12-17 листопада під гаслом «Стань героєм. Врятуй життя». На цю подію запросили молодіжних лідерів організації, аби інтегрувати їх у роботу за новими напрямками. Зорганізували форум Національний комітет Товариства Червоного Хреста України, Івано-Франківська обласна організація та комісія з питань волонтерства й молодіжної політики червонохрестівців.

Учасниками заходу стали волонтери Товариства Червоного Хреста з усіх кутків України та представники Міжнародного комітету Червоного Хреста, Міжнародної федерації Червоного Хреста, Данського Червоного Хреста та Організації Об'єднаних Націй. Тернопіль представляла студентка 5 курсу медичного факультету нашого університету Ірина Рондяк.

«Мали змогу ознайомитися з основами психосоціальної підтримки, навчилися вправам

зняття власної напруги, які допомагають уникнути психологічного вигорання. Також для нас провели тренінг з волонтерського менеджменту. Не менш цікавим був блок занять з міжнародного гуманітарного права та захисту символіки. Представник Міжнародного комітету Червоного Хреста Раффаелло Мюллер розповів про дотримання норм гуманітарного права під час збройних конфліктів на території України сьогодні,

про участь загону першої допомоги Червоного Хреста в збройних конфліктах, їхні права, обов'язки та захист», — розповіла Ірина Рондяк. Нагадаємо, що Ірина очолює загін

волонтерів з надання першої медичної допомоги при Товаристві Червоного Хреста в Тернополі. Цей добровольчий підрозділ складається зі студентів ТДМУ.

ЗАПОЧАТКУВАЛИ ПРОВЕДЕННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ГРИ «ЩО? ДЕ? КОЛИ?»

Вже понад місяць у нашому університеті діє клуб «Що? Де? Коли?». Ініціатором його створення став студент 2 курсу медичного факультету Михайло Бандрівський.

«Для кращої презентації клубу ми нещодавно зіграли телевізійну версію шоу в університетській актовій залі. Шість найкращих наших знавців відповідали на запитання викладачів, оргкомітету та студентського президента. На підготовку мали лише два тижні, але впоралися й перший старт виявився вдалим. До коман-

ди увійшли Василь Демчук, Володимир Лагіш, Тарас Колесник, Катерина Андрушкевич, Софія Дацюк і Марина Бразнінська. Нашій команді вдалося виграти з рахунком 7:4», — розповів Михайло Бандрівський.

Він також зазначив, що клуб більше спеціалізується на спортивній версії. Згідно з її правилами одночасно грає багато команд, а питанням знавцям готує та ставить оргкомітет.

«До заснування «Що? Де? Коли?» мене спонукав мій друг і співорганізатор Богдан Фе-

щенко, який займається розвитком такого клубу у Львові. Вдячний представнику Студентської ради нашого університету Богданові Куліковському, який допоміг нам у багатьох організаційних питаннях і в проведенні гри. До речі, студентам ідея заснування клубу «Що? Де? Коли?» дуже сподобалася, вони з радістю приходять перевірити свої знання. Окрім того, у ТДМУ вже була традиція проведення інтелектуальних ігор у формі «Брейн-рингу», — додав Михайло Бандрівський.

МЕДИКО-ПСИХОЛОГІЧНА ТА СОЦІАЛЬНА ДОПОМОГА В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

Працівники кафедри неврології, психіатрії, наркології та медичної психології ТДМУ імені І.Я. Горбачевського й Українського НДІ соціальної і судової психіатрії та наркології МОЗ України провели на базі обласної комунальної клінічної психоневрологічної лікарні Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Медико-психологічна та соціальна допомога в умовах надзвичайних ситуацій».

У заході взяли участь понад 290 учасників з більшості регіонів України. Гостей зустрічало тріо музикантів, які по-особливому забарвлювали настрій під час реєстрації. Серед учасників були психіатри, невропатологи, сімейні лікарі, священнослужителі, психологи, психотерапевти, соціальні працівники, представники УМВС України в Тернопільській області, управління Державної служби з надзвичайних ситуацій України та служби

Володимир ШКРОБОТ, головний лікар обласної психоневрологічної лікарні

швидкої медичної допомоги в області.

Відкрив конференцію проректор з наукової роботи, інноваційних і комп'ютерних технологій ТДМУ, професор В.П. Марценюк, який привітав усіх присутніх, звернувши увагу на актуальність і нагальну необхідність проведення конференції, її науково-практичне значення для розробки нових проектів, спрямованих на підтримку постраждалих у надзвичайних ситуаціях, побажав плідної праці та вагомих здобутків у роботі.

З вітальним словом до присутніх звернувся заступник директора департаменту охорони здоров'я ОДА В.В. Овчарук. Віктор Вікторович наголосив на важливості цього проекту та необхідності залучення до надання медико-психологічної допомоги не лише лікарів-психіатрів, а й невропатологів, сімейних лікарів, психологів і соціальних працівників.

Головний лікар ТОККПНЛ В.В. Шкробот щиро привітав усіх учасників конференції та зазначив, що це – велика честь проводити такий захід на базі лікарні, де створений центр надання

Василь МАРЦЕНЮК, проректор ТДМУ, професор

психологічної допомоги та мобільний загін швидкого реагування для надання екстреної допомоги постраждалим у надзвичайних ситуаціях. Володимир Васильович висловив подяку гостям заходу та сподівання на подальшу співпрацю з українським науково-дослідним інститутом соціальної та судової психіатрії та наркології.

Професор Ірина Яківна Пінчук, директор Українського НДІ соціальної і судової психіатрії та наркології МОЗ України, у вітальному слові до учасників конференції підкреслила необхідність покращення якості надання медичної та психологічної допомоги постраждалим у надзвичайних ситуаціях, їхнім дітям, сім'ям переселенців. Ірина Яківна звернула увагу на важливість розгляду і вирішення питань, спрямованих на вивчення психосоціальних факторів та їхнього впливу на психічне здоров'я українців в умовах сучасності.

Роботу конференції очолили: С.І. Шкробот – професор, завідувача кафедрою неврології, психіатрії, наркології та медичної психології ТДМУ; І.Я.Пінчук – професор, директор Українського НДІ соціальної і судової психіатрії та наркології МОЗ України; О.П. Венгер – доцент кафедри

неврології, психіатрії, наркології та медичної психології; А.А.Гудима – професор, завідувач кафедри військової медицини та медицини катастроф.

Серед почесних гостей захо-

Світлана ШКРОБОТ, професор ТДМУ

ду були присутні: провідний науковий співробітник Українського НДІ соціальної і судової психіатрії та наркології МОЗ України, керівник відділу психічних розладів дітей та підлітків Українського НДІ соціальної і судової психіатрії та наркології МОЗ України, головний позаштатний спеціаліст за фахом «Дитяча психіатрія» МОЗ України, професор І.А.Марценковський; завідувач відділу Українського НДІ соціальної і судової психіатрії та наркології МОЗ України, професор, О.О.Хаустова; завідувач кафедри психіатрії Івано-Франківського національного медичного університету, професор, М.І.Винник; доцент кафедри психіатрії і психотерапії ФПДО Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького О.І.Мироненко.

Програма конференції була насиченою та різноплановою. Під час пленарних засідань заслухано та обговорено доповіді фахівців, що стосувалися різних аспектів надання медико-психологічної та соціальної допомоги в умовах надзвичайних ситуацій.

На першому пленарному засіданні виступила з доповіддю «Медичні наслідки соціальних подій в Україні: нові виклики та шляхи їх розв'язання» І.Я.Пінчук, директор Українського науково-

дослідного інституту соціальної і судової психіатрії та наркології МОЗ України, де було розкрито питання організації психологічної допомоги особам, що постраждали внаслідок бойових дій.

Арсен ГУДИМА, професор ТДМУ

Присутніх ознайомлено з результатами соціологічного дослідження, проведеного в рамках навчальних семінарів для психологів, соціальних працівників та волонтерів, які надавали допомогу внутрішньо переміщеним особам, постраждалим у зонах АТО. Ірина Яківна зазначила, що в надзвичайно складних умовах психіатрам, медичним психоло-

нального методичного центру науково-освітніх інновацій та моніторингу. Доповідач окреслила напрямки роботи з внутрішніми мігрантами та їх сім'ями.

Завідувач кафедри військової медицини та медицини катастроф, професор А.А.Гудима в своїй доповіді «Загальна характеристика надзвичайних ситуацій та їхні медико-соціальні наслідки» дав оцінку надзвичайним ситуаціям, вагомості їхнього впливу на функціонування та життєдіяльність населення, розповів про потреби залучення усіх можливих ресурсів для подолання небезпечних подій. Продемонстровані доповідачем відеофрагменти викликали жвавий інтерес в учасників конференції. Арсен Арсенович вказав на важливість принципів медичного сортування за умов виникнення надзвичайних ситуацій для надання ефективної медичної допомоги.

Уперше на конференції відбулися комплексні показові навчання «Організація та надання медичної допомоги постраждалим у надзвичайній ситуації з порушеннями психіки й поведінки». До цього заходу були залучені всі служби, які рятують людей у надзвичайних ситуаціях, зокрема, представники УМВС Украї-

гам, соціальним працівникам доводиться вирішувати завдання реформування галузі, переходу на нові стандарти надання психіатричної допомоги, європейської й трансатлантичної інтеграції та запропонувала шляхи їх розв'язання.

Особливе зацікавлення та підтримку аудиторії викликала доповідь «Важливість духовної підтримки при подоланні посттравматичного стресового розладу» голови комісії УГКЦ у справах душпастирства охорони здоров'я у Тернопільській області отця Андрія Логіна про допомогу людям віднайти сенс життя після травматичних подій, важливість впливу релігії у формуванні духовних та моральних цінностей.

Про соціально-психологічний супровід дітей-внутрішніх мігрантів у навчальних закладах Тернопільщини розповіла під час свого виступу Галина Несмашна, методист психологічної служби освіти Тернопільського кому-

ни в області, управління Державної служби надзвичайних ситуацій в області, служби швидкої медичної допомоги в Тернопільській області. Ролі потерпілих виконували студенти 4-го курсу медичного факультету нашого університету. Ім це вдалося легко, адже майбутні лікарі добре знають характер травм і можуть бездоганно відтворювати стан постраждалого.

За легендою «надзвичайна ситуація відбулася в умовах лікарні – вибух кисневого балону у кисневій станції, виявлено травмованих пацієнтів, заблокованих вибухом». Працівники служби надзвичайних ситуацій двері розблокували й тоді учасники конференції мали можливість побачити різні типи психічних реакцій, що можуть виникати у подібних надзвичайних ситуаціях: рухове збудження, агресію, галюцинації, маячення, істеричне горе, апатію, ступор, страх, вегетативні порушення, шок.

(Продовження на стор. 8)

МАРІЯ ГАЙДА: «В УНІВЕРСИТЕТІ Я ОТРИМУЮ І ТЕОРЕТИЧНІ, І ПРАКТИЧНІ ЗНАННЯ»

Марія Гайда – студентка 3 курсу медичного факультету. В свою майбутню професію була закохана з дитинства.

– Мої батьки не є лікарями, але мене завжди вабила медицина. Рятувати людські життя, повертати здоров'я недужим, полегшувати біль – найбагатіша місія. І водночас, – найвідповідальніша. Це переконання цілком поділяли мої рідні й вчителька біології Світлана Зіновівна, яку вважаю педагогом з великої літери, бо завдяки їй я полюбила природничі науки, а біологія була моїм улюбленим предметом і знала я її «назубок».

Після закінчення гімназії в місті Буськ, що на Львівщині, подала документи для вступу до ТДМУ ім. І.Я. Горбачевського, а також до Львівського медичного університету. Успішно склала ЗНО, а далі постав вибір: який ВНЗ обрати. Після недовгих роздумів, порадившись з батьками та поцікавившись якістю підготовки студентів, віддала перевагу ТДМУ, який завжди посідає провідні місця у рейтингу вищих медичних навчальних закладів, що проводить Міністерство охорони здоров'я. За підсумками 2014 року, як відомо, наш університет посів першу сходинку, і це ще одне підтвердження тому, що наш ВНЗ – найкращий. А ще мені дуже подобається Тернопіль: спокійне зелене місто, древнє і водночас сучасне, з прекрасним озером і набережною – улюбленим місцем прогулянок більшості тернополян. І люди тут мешкають щирі та відкриті.

– Нині ви сходинка за сходинкою долаєте шлях до мрії – стати лікарем. І ТДМУ – це ваша альма – матер, а не просто корпуси та аудиторії. Що особливо припало до серця?

– Сподобалася система «єдиного дня». Головна її перевага: можливість краще засвоїти великий обсяг знань, працюючи впродовж дня на одній кафедрі та вивчаючи одну дисципліну. Багато практики – це ще один великий плюс. Наприклад, на заняттях з топографічної анатомії вчимося робити операції на лабораторних тваринах, яких утримують у віварії.

Назву ті, що особливо запам'ятались: оголення та перев'язка сонної артерії, резекція ребра, накладення швів... Дуже цікаво робити це власноруч, бо здобуваєш не лише теоретичні знання, а й закріплюєш їх на практиці. Адже вивчити порядок розтину за підручником – це одне, а виконати його точно й акуратно під час самостійної роботи під керівництвом викладача – завдання набагато складніше. Вдячна університету, бо отримую і теоретичні, і практичні знання.

– Серед ваших улюблених дисциплін...

– Гістологія, патологічна анатомія. Фармакологія дуже цікава наука, хоч і складна.

– З досвіду студентського життя: що потрібно, щоб стати успішним студентом?

– Навчання має стати твоїм пріоритетом. Простіше кажучи – треба вчитися. Щодня. Якщо тре-

встигнути повторити весь матеріал. Після третього курсу складатимемо державний іспит «Крок-1» і це теж надзвичайно мобілізує.

– Яка галузь медицини вас найбільше приваблює?

– Не можу сказати однозначно. Всі розділи медицини є цікавими, всі хотілося б пізнати, а тоді вже визначатися, до чого більше душа лежить.

– Можливо, ваше покликання – хірургія?

– Не впевнена. Педіатрія мені також дуже подобається. Люблю працювати з дітьми. Вони такі позитивні!

– Яким, на ваш погляд, має бути лікар-педіатр?

– Добрим, терплячим. Діти не завжди можуть пояснити, що у них болить, буває, починають плакати лише побачивши білий лікарський халат. І треба вміти їх заспокоїти, пояснити доступно що й до чого, переконати: все буде гаразд.

– Ви легко знаходите з дітьми спільну мову?

– Так. З двоюрідними сестричками та братами, сусідськими малюками ми великі друзі.

– Студентське життя – це не лише навчання, а й відпочинок. Що запам'яталося особливо?

– Чудові враження залишилися після перебування в навчально-оздоровчому комплексі ТДМУ «Червона калина». Оздоровлювалася там минулої весни. Дуже сподобалося. Збиралися з друзями після занять – грали в більярд, настільний теніс. Або робили піші прогулянки в ліс. Сніг саме зійшов. Дзвінка тиша, свіже повітря, сонечко, що гріє дедалі тепліше, пробуджуючи природу від зимового сну... А ще лами й олені за огорожею, за якими так цікаво спостерігати... Умови для відпочинку та оздоровлення студентів у «Червоній калині» прекрасні. Було приємно перебувати там разом з друзями-одногрупниками. Всі вони веселі, щирі, гарні й дуже розумні.

– Літо як провели?

– На літні канікули поїхала в село до бабусі, допомагала їй по господарству, потім з друзями – у Карпати. Відвідали Славське. Природа тут неймовірної краси: мальовничі гори, стрімкі ріки... Я люблю відпочивати саме в таких місцях – подальше від міста, шуму машин, вихлопних газів. Це чудово! Але під час навчання не так часто вдається виїхати на природу, хіба у вихідні групою вирушаємо за місто – «на шашлики».

Люблю читати художні книжки, статті з психології. У творах визнаних майстрів пера є багато цікавого й на медичну тему. Приміром, Альбер Камю в романі «Чума» дуже точно описує епідемію цієї небезпечної хвороби. Читаючи такі книги, дедалі більше розумію велич поклонання лікаря.

Оксана БУСЬКА

ба – якусь годину чи дві не доспи, але підготуйся до лекції, семінару.

– Що зараз для вас найважливіше?

– Підготовка до сесії, яка почнеться вже зовсім скоро. 15 тисяч питань, 10 модулів... Розписала завдання на кожен день, аби

ЗНАЙ НАШИХ!

ПРЕДСТАВНИЦЯ ТДМУ – КРАЩА СТУДЕНТКА УКРАЇНИ

Від нашого університету у конкурсі, крім Богдани Перевізник, участь взяла також Тетяна Іваницька, яка навчається на другому курсі. Богдані не було рівних у категорії «Кращий студент у комплексній характеристиці». А от Тетяна Іваницька здобула перемогу в номінації «Кращий студент – інтелект», що також є гідним досягненням.

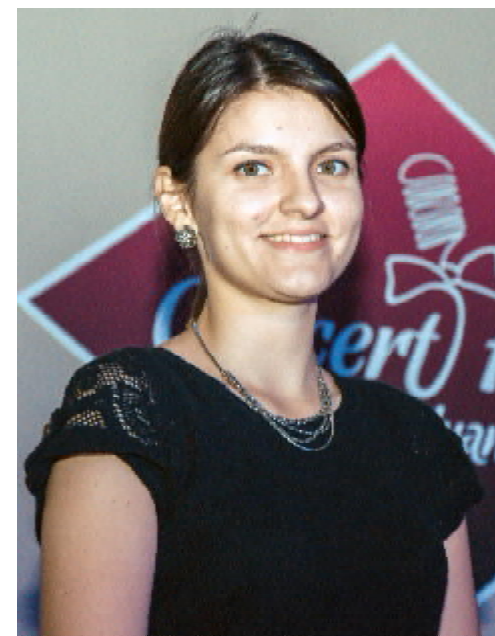
Цей захід зорганізували громадська організація «Файне місто», регіональні представники громадської організації «Студентська республіка» та «Тернопільський студентський магістрат».

Організатори підготували для

Вихованка Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського Богдана Перевізник стала кращою студенткою України 2014 року в нашій області. Під час цього конкурсу юнаки та дівчата з тернопільських вищих навчальних закладів змагалися у своїх талантах, знаннях, вміннях у восьми номінаціях, зокрема, «Кращий студент – інтелект», «Кращий студент – громадський діяч», «Кращий студент у творчості», «Кращий студент у комплексній характеристиці». Богдані вдалося справити враження на журі та стати кращою.

учасників шість конкурсних завдань. Спочатку потрібно було показати себе у довільній формі. Відтак засвідчити один зі своїх талантів. «Моїм талантом є володіння різними мовами. Власну презентацію подала англійсь-

кою, польською, іспанською, грузинською та латинською. Також журі оцінювало нас у конкурсі на кращий проект у соціальній мережі. Потім хлопці та дівчата демонстрували відео про власний найкращий день зі

Богдана ПЕРЕВІЗНИК

студентського життя. Ще одним завданням були відповіді на запитання від оргкомітету, де я

розповіла про заходи влади, які можуть посприяти розвитку національної свідомості в студентів. Останнім було змагання, в якому конкурсанти мали змогу продемонструвати власні проекти. Мій проект стосувався того, аби молоді медики могли отримати доступ до різних можливостей для роботи та самовдосконалення в Україні і за кордоном загальною, – зазначила Богдана Перевізник.

Ми ж вітаємо наших чарівних дівчат з гідним представленням ТДМУ на цьому конкурсі та бажаємо їм подальших успіхів!

Текст і фото Яніни ЧАЙКІВСЬКОЇ

10 грудня виповнилося 60 років начальникові юридичного відділу ТДМУ, заслуженому юристу України Миколі Олександровичу ЛЮШЕНКУ.

Вельмишановний Миколо Олександровичу!

Сердечно вітаємо Вас з 60-літтям!

Після закінчення Львівського державного університету імені Івана Франка Ви успішно пройшли майже 33-літній трудовий шлях працівника прокуратури, в тому числі – першого заступника прокурора Тернопільської області, а останні роки очолюєте юридичний відділ нашого університету.

Особливо цінуємо Ваш великий досвід, організаторський талант,

вміння працювати з людьми, сумлінне виконання своїх службових

і громадських обов'язків.

Ви відзначені почесним званням заслуженого юриста України.

Ваші порядність, працелюбність, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування.

Бажаємо Вам, вельмишановний Миколо Олександровичу, міцного здоров'я, невичерпної енергії, нових успіхів у Вашій благородній діяльності, добробуту, людського тепла, душевного спокою, родинного благополуччя й затишку, довгих років радісного та щасливого життя.

Ректорат ТДМУ імені І.Я. Горбачевського

17 грудня відзначає ювілейний день народження провідний бухгалтер ТДМУ Лариса Степанівна ДАХИМ.

Вельмишановна Ларисо Степанівно!

Сердечно вітаємо Вас з ювілейним днем народження!

У стінах університету Ви успішно пройшли 32-літній трудовий шлях бухгалтера, бухгалтера 2-ї категорії, провідного бухгалтера одного з найважливіших підрозділів – бухгалтерії.

Глибоко поважаємо й шануємо Вас за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Ваші порядність, працелюбність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оці-

нки і є прикладом для наслідування.

Бажаємо Вам, вельмишановна Ларисо Степанівно, міцного здоров'я, нових успіхів у Вашій благородній діяльності, людського тепла, душевного спокою, добробуту, родинного благополуч-

чя й затишку, довгих років радісного та щасливого життя.

Нехай не згасає молодість душі, бадьорий настрій, невичерпний оптимізм, щедро колоситься Ваша життєва нива!

Ректорат ТДМУ імені І.Я. Горбачевського

18 грудня відзначає ювілейний день народження доцент кафедри внутрішньої медицини № 3 ТДМУ Наталія Василівна ГРИМАЛЮК.

Вельмишановна Наталіє Василівно!

Сердечно вітаємо Вас з ювілейним днем народження!

У стінах університету Ви здобули вищу медичну освіту, а згодом, після 4-х років практичної лікарської роботи, успішно пройшли 23-літній трудовий шлях клінічного ординатора, аспіранта, асистента кафедри факультетської терапії, кафедри шпитальної терапії № 2, кафедри внутрішньої медицини, а останні майже 5 років – доцента кафедри внутрішньої медицини №3.

Як здібний методист, вмілий організатор навчального процесу, Ви понад 16 років виконували обов'язки завуча кафедри.

Колектив університету глибоко поважає й щиро шанує Вас як одного з талановитих випускників другого покоління, відомого науковця, висококваліфікованого клініциста-терапевта, досвідченого педагога та вихователя студентської молоді за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Ваші порядність, працелюбність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування новими поколіннями студентів, молодих лікарів і викладачів.

Бажаємо Вам, вельмишановна Наталіє Василівно, міцного здоров'я, невичерпного творчого натхнення, нових успіхів у Вашій благородній діяльності, добробуту, людського тепла, душевного спокою, родинного благополуччя й затишку, радісних і щасливих років життя.

Ректорат ТДМУ імені І.Я. Горбачевського

ПРОПОЗИЦІЯ

СОМАТИЧНІ ХВОРІ ПОТРЕБУЮТЬ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ НЕ МЕНШЕ, НІЖ МЕДИЧНОЇ

На жаль нині таких фахівців готують лише у Національному медичному університеті імені О.О. Богомольця, Вінницькому національному університеті імені М.І. Пирогова та Буковинському медичному університеті і то в незначній кількості. Тому медичних психологів у наш час, як кажуть, «крапля в морі».

Досвід роботи факультету медичної психології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця свідчить, що там у повному обсязі викладають клінічні дисципліни (для клінічних кафедр це додаткові робочі викладацькі місця). Їх скорочено лише на 15-20% і за рахунок цього введені психологічні дисципліни: загальну психологію, психологію спілкування, конфліктну, соціальну, вікову, медичну, нейропсихологію, психотерапію тощо. Вивчити душу людини, її переживання за різних захворювань за рік не можна. Психологічні портрети хворих, наприклад, на інфаркт міокарда,

Традиційно існує думка, що лікувати та надавати психологічну допомогу можуть лише різні спеціалісти: лікар і психолог. На жаль, така думка до певного часу панувала й в умах чиновників Міністерства охорони здоров'я.

Ідея готувати лікарів-психологів за спеціальністю «медична психологія», які володіють медичними знаннями та можуть надавати психологічну допомогу, виникла у зв'язку з тим, що сучасні умови життя, постійна напруга, стреси самі собою є психогенними факторами й спричиняють захворювання. Проте у лікаря-психолога та психіатра – різні сфери діяльності. Психіатр має справу з хворою психікою, а пацієнт медичного психолога – психічно здорова людина, а особливий психічний стан її пов'язаний з хворобою тіла.

виразкову хворобу, цукровий діабет дуже відрізняються. Коли ж з медичними дисциплінами студент водночас отримує знання психології, матимемо фахівця, який знає і душу, і тіло.

Місце праці медичних психологів – при соматичних відділеннях лікарень і спеціалізованих закладів. Фахівці цього профілю, крім вивчення психологічного реагування на хворобу, виявля-

ють реакції на захворювання у зв'язку з руйнуванням життєвих планів.

Медичні психологи покликані допомогти пацієнту в кризових ситуаціях постановки невітного діагнозу, розробити програму психологічної корекції, психотерапії. Медичний психолог повинен приймати на себе емоційні та психологічні труднощі пацієнта, а отже, захистити ліка-

ря-лікувальника від психологічного тиску.

Важливим напрямком діяльності медичних психологів є надання психологічної допомоги й особам з аномаліями розвитку.

Лікарі-клініцисти повинні йти в парі з лікарями-психологами в їх діяльності. Допомога медичного психолога необхідна пацієнту хірургічного профілю і в доопераційний, і в післяопераційний періоди. Пацієнти з надмірною дратівливістю, тривожністю потребують психологічної корекції і в терапевтичних відділеннях, і в пологових будинках.

Зростає роль медичних психологів у сучасних умовах у зв'язку з бойовими діями на сході України. Потреба в них різко збільшилася у військових госпітальях, у лікарнях, де лікують поранених захисників держави. Хірургічне втручання викликає бурю внутрішніх переживань, особливо, коли людина залишається без кінцівок. У цій ситуації слід негайно надавати психологічну допомогу, необ-

хідно зберегти цілісну особистість, зняти психотравму, допомогти пристосуватися до подальшого життя.

Зважаючи на актуальність підготовки медичних психологів і надзвичайну необхідність в них, особливо зараз, колектив медичного університету міг би долучитися до цієї справи як шляхом відкриття такої спеціальності, так і організацією перепідготовки старшокурсників, лікарів-інтернів. Створення для цього навчальної бази не потребує особливих матеріальних затрат, вони мінімальні.

Степан ВАДЗЮК, завідувач кафедри фізіології ТДМУ, професор, Сергій МАКСИМЕНКО, декан медико-психологічного факультету Національного медичного університету імені О.О. Богомольця, директор Інституту психології імені Г.С. Костюка, академік

РЕФОРМА СІЛЬСЬКОЇ МЕДИЦИНИ

Кожен громадянин України, незалежно від віку та місця проживання, заслуговує на своєчасну, доступну та якісну лікарську допомогу. Намічену реформу треба проводити поступово й в інтересах хворого, і насамперед на селі – найбільш проблемній ланці.

Ось деякі істотні недоліки сучасної сільської медицини: діагнози хворим встановлюють на 4-5 день, лише після інструментального та лабораторного обстеження й висновку лікарів-консультантів райполіклінік; значне їх віддалення створює значні незручності для хворої людини; надання невідкладної допомоги затягується, смертність значно вища від міських мешканців; навіть при найбільш інтелектуальних здібностях одному сімейному лікарю не під силу впоратися з проблемою, почасти він перетворюється з фахівця в диспетчера, є велика потреба в стабільності кадрів, якості їх підготовки та оплати праці і т.д.

Аби усунути недоліки, вважаю, треба об'єднати три-чотири сімейні лікарські амбулаторії й оснастити їх найбільш необхідною діагностично-лабораторною та інструментальною апаратурою: апаратами ЕКГ, УЗД, ендоскопом, аналізатором крові, рентген апаратом. Кожний лікар, крім обслуговування населення своєї дільниці, матиме друге навантаження: один здійснює ультразву-

кове обстеження, другий – ендоскопічне, третій – електрокардіологічне, четвертий – лабораторно-біохімічне і т.д. Це варто здійснювати згідно з графіком і за рахунок кращого використання робочого часу, скорочення малопродуктивної бюрократичної писанини, оформлення амбулаторних карт, виписок і відволікань на невластиві роботи, звичайно, з урахуванням підвищення оплати праці. Медсестри працюють з лікарями, виконують обов'язки реєстратора, лаборанта у процедурному кабінеті, рентген-лаборанта, проводять ЕКГ та ін. Усі обов'язки лікарів і медсестер повинні бути сертифіковані.

У штат таких об'єднаних амбулаторій доцільно вводити посаду лікаря-педіатра.

Така сімейна структура зможе ставити своєчасні діагнози та призначати лікування 80-85 відсоткам пацієнтів без потреби скерування їх у вищі інстанції. Це значно підвищить престиж сільської медицини та якість лікування.

У складних діагностично-лікувальних випадках, які вимагають високоспеціалізованих методів обстеження та лікування, хворих скеровувати в центральні лікувальні заклади.

Треба вважати принизливим для лікарів та обтяжливим для хворих існування механізму консультативної допомоги. Лікар, який потребує консультації, ще не готовий до самостійної практики. Такого не повинно бути. До речі, за кордоном лікарів-консультантів немає. Тому доцільно переглянути існування консульта-

тивних закладів. Тим більше, юридично за діагностику та лікування хворого відповідає лікуючий лікар, а не консультант.

Надання невідкладної допомоги покладено на швидкі допомоги, обладнані реанімаційними автомобілями. Відповідну категорію хворих чи постраждалих негайно, незалежно від їх транспортності, прямо з помешкання чи місця катастрофи, доправляють у спеціалізовані багатопрофільні лікарні. Територіальне розташування перелічених закладів повинно бути таким, щоб хворі отримали допомогу в межах до двох годин.

Якість медичної допомоги залежить від економічного розвитку країни та рівня її фінансування. Нічого безкоштовного в світі не існує. Гроші на медицину повинні поступати від загального обов'язкового державного медичного страхування, створення принципу соціальної солідарності «багатий за бідного, здоровий за хворого». По суті, це гроші із зарплатні й інших доходів громадян, пенсіонерів, підприємців та фермерів, великих державних і приватних закладів. Рівні відрахувань повинні бути науково обгрунтовані, з врахуванням економічного стану країн й матеріального забезпечення населення. Право на безкоштовне лікування мають всі ті, хто не має доходів.

Окремі винятки високоспеціалізованої допомоги, пластична хірургія, ортопедична стоматологія, санаторно-курортне лікування – платні. Сучасні державні спеціалізовані, спеціалізовані реформують або скасовують. Дозволя-

ються приватні медичні заклади, у тому числі – сімейні амбулаторії. Зарплата медичним працівникам повинна відповідати стажу, категорії, складності й шкідливості, тривалості робочого часу сімейних лікарів. Найбільший тягар для хворих у наш час – це високі, інколи захмарні, ціни на ліки, необгрунтовані побори лікарів. Тут потрібне втручання держави.

Не менш важливою ланкою сільської медицини є первинна та вторинна профілактика, формування здорового способу життя. Крім лікарів, до активної профілактики повинні долучитися педдагоги, місцева інтелігенція та влада, священнослужителі, засоби масової інформації. Слід міняти психологію людей в сенсі їх ставлення до шкідливих звичок (куріння, вживання алкоголю, збалансованого харчування), гучних застіл: весіль, днів народження, престольних празників, проводів і т.д. Зорганізувати культурні заходи. Не секрет, що нині вулиця та дискотека – основні місця виховання молоді. Кожна людина повинна змалку дбати про здоров'я, бути відповідальною за своєчасне медичне обстеження, виконання рекомендацій лікаря.

Завдання державних органів влади – на сучасному рівні впливати на головні фактори здоров'я та тривалість життя: якість води, чистоту повітря, збереження лісів, парків, скверів, шкідливі промислові та автомобільні викиди; масовий розвиток фізкультури й спорту в навчальних закладах, формування культури української нації.

Центральною фігурою в охороні здоров'я був і залишається лікар. Від нього вимагається високий сучасний рівень фахової підготовки, постійне самовдосконалення, досконале володіння класичними методами діагностики, інтерпретація додаткових методів обстеження, знання клінічної фармакології наших і зарубіжних фармацевтичних препаратів, а також суміжних спеціальностей. Адже кожний лікар повинен поставити діагноз «гострий живіт», прийняти пологи в екстремальній ситуації, надати допомогу при гіпертонічному кризі, гострому коронарному синдромі, кровотечах, отруєннях, політравмах. Лікар повинен навчати хворих самопомоги при невідкладних станах.

Не лише фаховою ерудицією, високими моральними якостями, але й своїм зовнішнім виглядом, поведінкою впливати на пацієнтів. Гріш ціна лікарю, який рекомендує пацієнту здоровий спосіб життя, а сам курить, часто заглядає в чарку, має зайву масу тіла і т.д. Життєвим кредо кожного лікаря повинна бути клятва Гіппократа.

Для стабілізації кадрів на селі потрібно виділяти земельні ділянки та банківські кредити для спорудження власного житла. Адже в кожного лікаря чи медсестри є сім'я, продовження життя на пенсії. Та й лікар-пенсіонер – бажаний фахівець на селі.

**Василь ПРИШЛЯК,
заслужений лікар України,
доцент**

МЕДИКО-ПСИХОЛОГІЧНА ТА СОЦІАЛЬНА ДОПОМОГА В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

(Закінчення. Поч. на стор. 5)

Завдяки злагодженій співпраці всіх служб на навчаннях було показано, як правильно провести медичне сортування, в якій послідовності потрібно надавати медичну та психологічну допомогу. А також впроваджено алгоритм дій психотерапевтичної та медикаментозної терапії для надання невідкладної допомоги постраждалим у надзвичайних ситуаціях.

У другій частині пленарного засідання І.А.Марценковський, провідний науковий співробітник Українського НДІ соціальної і судової психіатрії та наркології МОЗ України, головний позаштатний спеціаліст за фахом «Дитяча психіатрія» МОЗ України у своїй доповіді «Психічні розлади та проблеми адаптації у дітей біженців з тимчасово окупованих територій: питання діагностики та терапії» дав характеристику розладів у дітей, що пов'язані зі стресом; наголосив на питаннях діагностики, виділивши критерії даних порушень у дітей; окреслив спектр застосування психологічних методів при терапії та реабі-

літації такого контингенту постраждалих. Запропонував алгоритм терапії даних порушень.

Професор О.О. Хаустова, завідувач відділу Українського НДІ соціальної і судової психіатрії та наркології МОЗ України, розповіла про типи травматичних ситуацій, руйнівну дію на особистість екстремальної ситуації антропогенного характеру. Порушила проблему первинної психологічної допомоги при ПТСР та окреслила підходи для надання допомоги при дезорганізуючій поведінці.

Представник кафедри психіатрії і психотерапії ФПДО Львівського національного медичного університету імені Д.Галицького О.І.Мироненко виступив з доповіддю «Психічна травма та емоційний біль. Клінічні і терапевтичні аспекти», в якій детально висвітлив діагностичні та терапевтичні підходи до лікування психотичних розладів, зумовлених травматичними подіями.

Завідувач кафедри неврології, психіатрії, наркології та медичної психології ТДМУ,

професор С.І.Шкробот і доцент кафедри неврології, психіатрії, наркології та медичної психології О.П. Венгер представили на розгляд аудиторії наукові доробки на тему «Когнітивні порушення, асоційовані з депресивними розладами у пацієнтів, які пережили надзвичайні ситуації».

З доповіддю «Психотерапевтично-оздоровчий інтенсив як ефективна форма реабілітації волонтерів психологічної та медичної служби» виступив завідувач денного стаціонару психіатричного профілю ТОККПНЛО. В. Гуковський, який поділився досвідом роботи центру надання психологічної допомоги постраждалим у надзвичайних ситуаціях.

На пленарному засіданні №3 були заслухані цікаві та актуальні доповіді всіх представників кафедри неврології, психіатрії, наркології та медичної психології нашого університету, кафедри психіатрії Івано-Франківського національного медичного університету, а також лікарів ТОККПНЛ, теми яких викликали

дискусію серед учасників конференції.

За результатами науково-практичної конференції «Медико-психологічна та соціальна допомога в умовах надзвичайних ситуацій» прийняли резолюцію щодо покращення надання медико-психологічної та соціальної допомоги в умовах надзвичайних ситуацій.

У рамках добровільної акції в холі психоневрологічної лікарні представили виставку власних виробів пацієнтів психоневрологічної лікарні, які виступили ініціаторами збирання коштів на потреби бійців АТО.

Гості конференції мали можливість ознайомитися з умовами лікування та перебування пацієнтів психіатричного й неврологічного стаціонарів, потужною діагностичною та реабілітаційною базою Тернопільської обласної комунальної клінічної психоневрологічної лікарні. Цікавою була й екскурсійна програма, що дозволила учасникам відвідати Почаївську лавру та ознайомитися з пам'ятками культури й цікавими місцями Тернопілля.

ЛЕОНІД ШКРОБОТ: «НАША МЕТА – НАДАТИ ПАЦІЄНТАМ МОЖЛИВІСТЬ ОТРИМАТИ ЯКІСНУ МЕДИЧНУ ДОПОМОГУ І ВИЛІКУВАТИСЯ АБО ПОЛІПШИТИ СТАН СВОГО ЗДОРОВ'Я»

Майже рік тому Тернопільський обласний онкологічний диспансер очолив Леонід Шкробот. Наймолодшого представника відомої у краї лікарської династії можна по праву вважати керівником «нової хвилі»: успішний, зі ступенем кандидата медичних наук, освічений та доволі амбітний. У його затишному кабінеті мала з ним розмову в прямому сенсі «без краватки», яку він, вочевидь, не встигає одягати в перерві між операціями. Професійні плани нового очільника закладу доволі сміливі й оптимістичні – вивести онкологію у нашу країну на якісно новий, вищий рівень.

Головний лікар переконаний, що завдання першої ваги на шляху до подолання проблеми онкозахворювань – розповісти людям правду про рак. А саме, що рак – не вирок, а виліковна хвороба, ясна річ, коли захворювання на початкових стадіях.

Побувавши нещодавно в диспансері, була приємно здивована.

Капітально відремонтоване поліклінічне відділення з добудованим мансардним поверхом, де розмістили чотири кабінети функціональної діагностики, окремих операційних блоків з післяопераційними палатами та п'ять кабінетів лікарського прийому. Тепер усе по-новому заграло світлими оптимістичними барвами – підлога виблискуює, свіжопофарбовані стіни у розмаїтих кольорах. Комфортно й відвідувачам поліклініки очікувати на прийом до спеціалістів.

– Реконструкція поліклінічного відділення – це лише один з напрямів стратегії розвитку нашого лікарняного закладу, – каже Леонід Шкробот. – Ви, напевно, помітили, що ми навіть сірий фасад поліклініки замінили на зелені життєствердуючі кольори, аби наші пацієнти вже з порога могли налаштуватися на позитив, а відтак і повірити в успішний прогноз майбутнього лікування. Знаю, що нелегко дається цей перший крок, особливо за стереотипів, які нині склалися у суспільстві. Втім, у наших силах зробити все для того, аби люди прихильніше ставилися до онкологічного закладу. Важко повірити, але мені доводиться часто спосте-

рігати, як навіть один день перебування у нас може кардинально змінити погляди пацієнта на цю проблему. Коли він починає розуміти, що неодинокий зі своїм невтішним діагнозом, бо є люди, які роками протистоять цій недужі, і ті, хто вже вилікувався, і що найголовніше, є фахівці, які в змозі допомогти. Відтак, пацієнти, які були раніше песимістично налаштовані, поволі перебудовують свій світогляд, власні ставлення до цієї прикрої в їхньому житті події на більш оптимістичні. Вважаю, що лікарі та й увесь медперсонал повинні створити цей важливий психологічний базис, навколо якого й має рухатися весь лікувальний процес.

На жаль, життєві реалії нині засвідчують й інше: людям дуже важко повірити у невтішний діагноз, і для самозаспокоєння вони звертаються у будь-яку іншу медичну установу, але лише не в спеціалізований медзаклад, де, певна річ, є усі умови для успішного лікування. Це чимала проблема нинішнього дня й для багатьох інших онкологічних клінік України. Пацієнти бояться визнати, що у них онкологічний процес. Тому країні потрібна система пропагування здорового способу життя, необхідності систематичного обстеження з профілактичною метою на рівні державних рішень та фінансування. А поки що ми вирішили йти власним шляхом. Ставку робимо на просвітницькі проекти, розмаїті акції із залученням волонтерів, медиків, студентів, аби люди отримали більше інформації щодо профілактики онкологічних недуг.

Скажімо, до Всеукраїнського дня боротьби з захворюванням на рак молочної залози зорганізували минулого місяця семінар спільно з Тернопільським фітнес-клубом «Амазонки». У ньому взяли участь понад 30 жінок. З яким зацікавленням вони слухали розповідь професора Тернопільського державного медичного університету ім. І. Я. Горбачевського Ігоря Галайчука про фактори виникнення пухлин молочної залози, етапи діагностики та лікування, сучасні підходи до

оперативного втручання, важливості регулярного профілактичного обстеження! Мали слово й наші фахівці, які ще й провели клінічні консультації, огляд жінок. Нещодавно разом зі студентами ТНЕУ ми розпочали роботу над проектом соціально-психологічної реабілітації «Рак молочної залози – діагноз, а не вирок». Сподіваємося також на успішні результати.

Хочу звернути увагу на одну, але, на мій погляд, немаловажливу деталь. Коли читаю науково-популярні статті в пресі про онкологічні захворювання, то чомусь зустрічаю тільки невтішну статистику – рівень зах-

ворюваності на рак, число летальних випадків. Але ж є інша і цілком оптимістична інформація, зокрема, для країн – нині в Тернопільській області мешкає понад 20 тисяч осіб, у яких в різні роки були встановлені та успішно проліковані злоякісні новоутвори. Погодьтеся, що люди їй мають знати.

Найоптимальнішим способом поліпшення ранньої діагностики онкологічних захворювань, за словами головного лікаря, є система скринінгу. Наразі в Україні ще рано мовити про це, хоча, як приклад, можна навести досвід Тернопілля, на медичному просторі якого вже не перший рік триває широкомасштабна програма організованого цитологічного скринінгу раку шийки матки. Але у масштабах всієї держави – це, безперечно, крапля в морі. Онкопрофоглядів, які є частиною загальнодержавної програми з диспансризації населення, не

таємниця, що не виконують. Важливе значення у цьому процесі мала б відіграти первинна ланка, роль якої, за підозри онкологічного процесу чи так званого передраку, скерувати пацієнта з обсягом певних обстежень до спеціалізованої установи. І вже онкодиспансер, як заклад третинного рівня згідно зі статутом повинен забезпечити і необхідні обстеження, і спеціалізоване лікування. Наразі ж маємо зворотнє – велику прогалину між первинною та третинною ланкою.

– Одним з перспективних напрямків підвищення ефективності ранньої діагностики раку є цілеспрямована робота сімейних лікарів на виявлення злоякісних новоутворень, – каже Леонід Шкробот. – Зараз працюємо над налагодженням цієї співпраці. Скажімо, днями відбудеться засідання обласного товариства онкологів, на яке запросили лікарів так званих проблемних районів, районних хірургів, за участі головного позаштатного хірурга департаменту охорони здоров'я ОДА Володимира Максимлюка, щоб обговорити усі ці проблеми та накреслити план дій. Окрім того, зараз налагоджуємо перевірки всіх міських закладів охорони здоров'я, районних лікарень щодо надання онкологічної допомоги. Кожен головний лікар після візиту наших спеціалістів отримує рекомендації щодо поліпшення та удосконалення онкологічної настороженості. Відомо, що причиною 75 відсотків злоякісних пухлин є чинники, впливу яких можна запобігти. Отже, профілактика раку можлива й необхідна.

Поцікавилася у головного лікаря й забезпеченням пацієнтів онкодиспансеру медикаментами. На жаль, ситуація склалася критична. Якщо, приміром, торік отримували, хоча й недорогі препарати для хіміотерапії, але їх вистачало чи не всім, то цього року – лише одне найменування лікарського засобу, до того ж у незначній кількості. Це тоді, коли в переліку ліків для хіміотерапії, рекомендованих до застосування в диспансері, значиться 64 найменування.

– Прикро визнавати, але ми

нині стали заручниками економічної та політичної ситуації в країні, – коментує такий стан справ головний лікар. – Більшість наших пацієнтів – це люди із середнім достатком чи соціально незахищені, тому вони не завжди мають кошти, аби придбати дорогі лікарські ліки. Усі знають, що в країні працює державна програма «Онкологія», відповідно до якої забезпечують установи нашого типу лікарськими препаратами. Нинішнього року її не профінансували жодним чином. Ми навіть надіслали запит до народного депутата України, але жодних зрушень немає, єдиний препарат, який тепер можемо використати, перебуває на карантині, бо закінчився термін реєстрації. Навіть якщо й отримаємо медпрепарати наприкінці року, то людина не може чекати так довго. Вони потрібні вже зараз. Через місяць чи два може бути пізно.

Але серед прикрощів є й приємні миті. Завдяки обласній програмі «Онкологія» вдалося все-таки налагодити медикоментозне забезпечення, хоча й не в повному обсязі. Як розповів Леонід Володимирович, цього року вдалося співпрацю з доброчинними організаціями і як результат – медичний заклад отримав таку необхідну гуманітарну допомогу з Франції, від фонду «Карітас», благодійного фонду «Гуманітарна допомога міста Білефельд» (Німеччина). Це – медична й побутова техніка, м'який інвентар, матраци, функціональні ліжка, апарат для штучної вентиляції легень, УЗД-апарат, два кисневі концентратори тощо. Те, що для когось може, здається дрібницею, для онкодиспансеру дуже суттєва допомога. Понад сотню ще виготовлених за радянських часів ліжок тут замінили завдяки доброчинцям на функціональні, з них – 40 з електроприводом. Ними у першу чергу забезпечили «реанімацію» та палати для важкохворих. У пріоритетах закладу – покращення умов перебування пацієнта. Оновили санвузли, маніпуляційні, ванні кімнати, процедурні кабінети за єврозразком. Розпочали з хірургічних відділень, але з часом, сподіваються, вдасться оновити всі підрозділи. Наша мета – надати пацієнтам можливість отримати якісну медичну допомогу й вилікуватися або поліпшити стан свого здоров'я.

Лариса ЛУКАЦУК

СТУДЕНТИ ВЧИЛИСЯ БУТИ ІНСТРУКТОРАМИ З НАДАННЯ ПЕРШОЇ ДОМЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ

Упродовж трьох днів студенти Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського вчилися бути інструкторами з надання першої домедичної допомоги. Їхні практичні навички та вміння вдосконалював го-

допомоги з елементами викладацької діяльності. На завершенні цього навчального блоку вони отримали сертифікати Всеукраїнської ради реанімації та екстреної медичної допомоги. Загалом нашою метою є впровадження кращих світових

тичної медицини, — розповів Віталій Крилюк.

Він також відзначив і належний рівень забезпечення навчально-тренінгового центру при навчально-науковому інституті медсестринства ТДМУ. Віталій Крилюк наголосив, що в Україні загалом спостерігається низький рівень володіння навичками надання першої домедичної допомоги. Тому, на його думку, варто готувати інструкторів, які виконуватимуть соціальну місію з розповсюдження знань і навичок у суспільстві. Адже чим більше люди володіють вміннями надати першу допомогу чи адекватно оцінити стан хворого або потерпілого під час виклику бригади «швидкої допомоги», тим більше шансів є для порятунку життя. В сьогоднішніх умовах російської агресії ці навички стають надто актуальними.

— У Тернопільському державному медичному університеті є всі умови, аби впроваджувати таку практику на постійній основі. Для цього тут діє добре оснащений центр, є достатня кількість фахівців, які готові максимально долучитися, і чимале бажання у студентів вдосконалюватися. Відповідно у лютому наступного року плануємо за допомогою ТДМУ провести сертифікований курс навчання з надання допомоги під час травм за міжнародною програмою та сертифікований курс з тактичної медицини ТСС, — продовжив Віталій Крилюк. — Покладаю чималі сподівання на студентство, адже це та активна частина суспільства, яка може багато зробити. Загалом підготовка студентів Тернопільського дер-

Студенти уважно та з цікавістю пізнають ази з надання першої домедичної допомоги

жавного медичного університету — на високому рівні. Крім того, завдяки активній діяльності кафедри військової медицини та медицини катастроф цю підготовку поставили на належний рівень, є постійні практичні відпрацювання та спільні навчання.

Студентка другого курсу медичного факультету Вікторія Охотницька зазначила, що заняття їй дуже подобаються, адже вона має можливість пройти практичні тренінги, отримати нову інформацію, почерпнути багато цінного. «Для медиків людське життя є найважливішим і найціннішим. Ми повинні вміти рятувати його у будь-яких ситуаціях. Нас готують як інструкторів, завдяки чому матимемо можливість в подальшому працювати з учнями старших класів і студентами молодших курсів», — поділилася думками дівчина.

Тарас Мороз, який навчається на другому курсі медичного фа-

культету, зауважив, що навички та вміння з надання першої домедичної допомоги потребують постійного вдосконалення.

— Закінчивши медичний коледж і тепер будучи студентом медичного університету, я вмію надати допомогу, але бачу необхідність у повторенні й вдосконаленні. Ми не застраховані від виникнення екстрених випадків навіть у мирному житті. Медики ж несуть відповідальність за своєчасну та правильно надану медичну допомогу, тому повинні бути готовими до будь-яких ситуацій. Вважаю, що навичками надання першої допомоги повинні володіти студенти медичних навчальних закладів. Ми ще й отримали можливість передавати ці знання цивільним мешканцям без медичної освіти. Такі вміння можуть зберегти багато життів, — підсумував юнак.

**Яніна ЧАЙКІВСЬКА,
Павло БАЛЮХ (фото)**

Тренінг проводить кандидат медичних наук, докторант кафедри медицини катастроф Національної медичної академії післядипломної освіти імені П.Л.Шупика, інструктор Європейської ради реанімації Віталій КРИЛЮК

лова правління Всеукраїнської громадської організації «Всеукраїнська рада реанімації та екстреної медичної допомоги», кандидат медичних наук, докторант кафедри медицини катастроф Національної медичної академії післядипломної освіти імені П.Л.Шупика, інструктор Європейської ради реанімації Віталій Крилюк.

— Ваші студенти дуже ініціативні та активні. Саме вони запропонували, аби їм провели курс з надання першої домедичної

стандартів і методів викладання в українську систему охорони здоров'я. В подальшому плануємо впровадити пілотний проект у Тернопільській області на базі медичного університету з підготовки кваліфікованих і сертифікованих інструкторів. Саме вони відтак навчатимуть студентів вишів та учнів загальноосвітніх шкіл азам першої домедичної допомоги. Вже на наступних заняттях розширимо тематику — надання допомоги під час різних травм, основи так-

КОНСУЛЬТАЦІЯ

ЯК ЗАПОБІГТИ ОЖИРІННЮ

За останні сто років у промислово розвинених країнах світу (Європа, Японія, США) середня тривалість життя людини зросла з 40 до 80 років. Порівняно з чоловіками жінки живуть на 2-4 роки довше завдяки статевому гормону естрадіолу. Вчені цих країн стверджують, що середня тривалість життя може досягнути 100 років при суворому дотриманні здорового способу життя. На жаль, в Україні більшість людей не дбають про здоровий спосіб життя.

Здоров'я й тривалість життя залежить від багатьох чинників. Від ожиріння — теж. Воно буває різної етіології, частіше пов'язане із захворюванням ендокринної системи. Більш небезпечним

для здоров'я є абдомінальне ожиріння, так званий метаболічний синдром, коли жир відкладається у внутрішніх органах живота. В таких людей з'являється товстий живіт десь у 30-40 років. Частіше метаболічний синдром розвивається у здорових осіб внаслідок депонування жиру в животі. Гладких на наших вулицях чимало. Між тим метаболічний синдром скорочує життя людини в середньому на шість років. За його наявності в більшості таких осіб розвивається артеріальна гіпертензія (80 %) і цукровий діабет II типу (25 %).

Для визначення нормальної ваги тіла користуються індексом Кетле. Вагу тіла в кг необхідно поділити на зріст у метрах в квадраті. Нормальний індекс Кетле 20-25, надлишок маси тіла — 26-30, при ожирінні індекс понад 30.

Кілька слів про профілактичні заходи щодо розвитку метаболічного синдрому. При ендок-

ринному ожирінні застосовують медикаментозні засоби.

При появі надлишку маси тіла (індекс Кетле 26-30) потрібно знижувати надмірний апетит, дотримуватися фізичного режиму та позбутися деяких побутових звичок. Доросла особа має приходити в темпі щоденно 4-5 км або протягом 30 хв. займатися інтенсивними фізичними вправами. Ні в якому разі не ігнорувати фізичні або спортивні заняття. Сучасний стиль життя та більшість професій пов'язані з гіподинамією, а це зменшує енергетичні витрати, створюються сприятливі умови для нагромадження жиру.

Ще одна особливість правильного харчування. Доцільно навчитися повільно їсти. Сигнал в центральну нервову систему про насичення шлунок надходить через 20 хвилин від початку споживання їжі. Хто повільно їсть, менше з'їдає, а шлунок його

вже ситий. Негативно впливає на споживання та сприяє нагромадженню жиру багатогодинне сидіння перед телевізором чи комп'ютером. До того ж такі особи під час телепередач їдять чипси, бутерброди, а витрата енергії — мінімальна. Недостатній сон також збуджує апетит.

Нефізіологічним слід вважати харчування в барах і ресторанах швидкого приготування. Як правило, харчові продукти містять досить багато жирів і моносахаридів, які є висококалорійними з низьким вмістом харчових волокон. У закладах швидкого харчування доросла людина споживає за тиждень зайвих 15 000-20 000 калорій, які відкладаються в жировому депо. Ось чому обов'язково стежити за вагою свого тіла, хоча б раз на місяць. Хто не слідкує, той жиріє.

Коли сідає за стіл їсти (чи вдома, чи в ресторані), подумайте про їжу, яку маєте бажання спожити. Жирні страви завжди висококалорійні. Якщо не будете контролювати тип свого харчування, то з'їдатимете в кілька

разів більше калорій, ніж вам потрібно для життя, для утворення енергії. Поступово за відсутності контролю товстітиме живіт аж до появи метаболічного синдрому. Недоцільно пропускати звичайні прийоми їжі, бо в таких випадках організм починає нагромаджувати енергетичні запаси. Краще їсти невеликими порціями 5-6 разів на день. Деякі особи заїдають стрес харчовими продуктами, що не варто робити. Вони починають їсти без відчуття голоду. Переїдання може бути зумовлено емоційним станом або алкогольними випивками.

Наведу кілька мудрослів ів про їжу:

Їжте і пийте в міру.
Товстуні живуть менше, але їдять більше.

Від помірної їжі — сила, від надмірної — могила.

Не в міру їжа — хвороби й біда.
Їси просто, доживеш до ста років.

**Борис РУДИК,
професор ТДМУ**

ЛІКАР, ПИСЬМЕННИК, ІСТОРИК

Нині, після багатьох десятиліть замовчування, ім'я Юзефа-Антонія Ролле (1830-1894) добре знане в Україні. Це сталося почасти завдяки українському історикові, археологу, краєзнавцю Стефанії Баженовій, яка присвятила його діяльності чимало праць і захистила дисертацію на тему: «Юзеф-Антоній Ролле в громадському, науковому та просвітницькому житті Правобережної України другої половини XIX століття» (2001). За радянських же часів зацікавлений читач про цього, за словами історика Володимира Антоновича, «діяльного трудівника на ниві історії південно-західного краю», міг дізнатися хіба з невеликого нарису Антона Верби (Український календар. 1970. – Варшава, 1969).

Батько майбутнього вченого був сином французького емігранта. Він працював управителем маєтку князя Генриха Любомирського. За самовіддану працю дістав у винагороду земельний наділ у с. Генрихівці (нині с. Роля Шаргородського району Вінницької обл.), де й оселився. Тут 1830 р. народився Юзеф-Антоній-Аполінарій Ролле. Здобувши початкову освіту вдома, Ролле продовжив навчання у Немирівській гімназії, але не закінчив її. Патріотично налаштований юнак написав на дошці гасло «Хай живе свобода!», за що його жорстоко покарали й вигнали. Навчання довелося завершувати у Вінниці, Білій Церкві та Києві.

З 1849 р. Юзеф Ролле – студент медичного факультету Київського університету. Зацікавлення студента-медика минулою, яке виникло, можливо, під впливом польських українознавців Леонарда Совінського та Александра Яблоновського, виявилось настільки серйозними, що вже тоді він «здобув славу найкращого знавця історії рідного краю».

На останньому курсі Ролле успішно поєднував навчання з практикою, працюючи фельдшером у шпиталях для душевнохворих у Києві. Це визначило його майбутню лікарську спеціалізацію.

Після закінчення університету Ролле певний час працював лікарем у містечку Яришів, що на Поділлі. Потім стажувався у кращих клініках Європи, вчився у відомого лікаря-психіатра Жана-Мартіна Шарко, захистив дисертацію на тему: «Психічні захворювання» й здобув науковий ступінь доктора медицини. Став членом-кореспондентом Польської академії наук у Кракові, почесним членом багатьох лікарських товариств Вільнюса, Варшави, Києва, Парижа. 1860 р. йому запропонували очолити кафедру психіатрії у Варшавсь-

кому університеті, та він рішуче відмовився «через любов до рідного краю».

Ще в Яришеві Ролле почав цікавитися історією та культурою Поділля. Часто навідувався до Тульчина, де мав доступ до маловідомих документів з архіву Потоцьких. Ретельно студював козацькі літописи Григорія Граб'янки та Самійла Величка, праці Миколи Костомарова й Пантелеймона Куліша.

1861 р. Юзеф Ролле оселився в старовинному й мальовничому Кам'янці-Подільському, де все, здавалося, дихало історією – кожен камінчик, кожна стежина. Хто володів кам'янецькою твердиною – володів ключем до всього Поділля. Тому не одна атака розбилася об її міцні мури. Штурмували замок козаки Хмельницького, але взяти так і не змогли. Та лише дев'ять днів вистояла його залага проти військ гетьмана Петра Дорошенка та його союзників турків, яких він так необачно покликав на допомогу. Захопивши фортецю, турецькі «гості» почали поводити себе як господарі, вважаючи, що прийшли сюди назавжди: запросили французьких інженерів і розбудували укріплення за останнім словом тодішньої оборонної техніки. І височать до тепер над урвищем похмурі вежі та бастіони...

Фортеця настільки пополнила уяву Ролле, що стала, по суті, поштовхом до написання тритомного історико-археологічного дослідження «Подільські замки на молдавському кордоні» (1869), в якому значну увагу приділено саме Кам'янцю-Подільському.

Та попри все, Юзеф або, як його тепер називали, Йосип Йосипович Ролле був лікарем, якому постійно доводилося стикатися з життєвими реаліями – низьким рівнем санітарно-гігієнічних умов життя та побуту мешканців Поділля. Все це спонукало його до реалізації своєї громадянської позиції, висвітлюючи ці болючі проблеми у спеціальних наукових і популярних часописах (а це понад 300 публікацій польською та російською мовами!). З-поміж них: «Матеріали до історії проституції і судової медицини XVII і XVIII ст.» (1862), «Нотатки до історії венеричних хвороб у Польщі» (1864), «Нарис гігієни Поділля на тлі статистики» (1864), «Нариси гігієни Подільської губернії» (1866, 1869).

Авторитет Ролле як фахівця з санітарії та гігієни був настільки незаперечним, що його часто запрошували читати лекції у навчальні заклади. Згодом лекції, які він прочитав у Подільській православній духовній семінарії, були опубліковані окремою книгою «Популярна гігієна. Курс лекцій, прочитаних в православній духовній семінарії» (1879, 1880).

Дуже швидко в Кам'янці-Подільському в Ролле з'явилися ко-

леги-однодумці – Олександр Кремер, Олександр Наркевич, Казімеж Пшиборовський та інші лікарі й науковці, які 1859 р. організували Товариство подільських лікарів. Його незмінним секретарем, починаючи з 1861 р. був Юзеф Ролле. Товариство вивчало питання впровадження здобутків медичних наук у лікарську практику, досліджувало санітарно-гігієнічний стан Поділля, займалося видавничою діяльністю. Так, упродовж 1860-1865 рр. Товариство у Варшаві опублікувало п'ять томів «Матеріалів до топографії та лікарської статистики Поділля».

Активно функціонувала й створена членами Товариства бібліотека, яка 1865 р. нараховувала 3 526 томів, більшість з яких колись були у приватній колекції Ролле.

З ініціативи Ролле та під його керівництвом був започаткова-

ний перший на Поділлі медико-краєзнавчий музей, який 1865 р. містив понад п'ять тисяч експонатів. Цікаво, що у фондах музею зберігалися артефакти, що не мали фахового характеру – стародруки, монети, колекції мінералів, пам'ятки культури й побуту подолян.

Вчені припускають, що саме систематизація та вивчення старожитностей сприяли посиленню інтересу Ролле до історії й культури краю. Крім того, його діяльна натура потребувала інших сфер реалізації, бо ж 25 лютого 1865 р. влада ліквідувала Товариство подільських лікарів як таке, що не відповідало «науковому характеру подібних установ, надавши своїм діям відтінок польської національної пропаганди». Почалося слідство, внаслідок якого президент Товариства Олександр Кремер був визнаний «неблагонадійним в політичному відношенні» і як австрійський підданий висланий з родиною за кордон. Бібліотеку та всі експонати музею конфіскували й перевезли до Києва.

Ролле репресивних дій влади уникнув завдяки симпатії до нього подільського губернатора, який стверджував: «Неможливо, щоб він займався подібними справами. Доктор Ролле живе винятково подіями XVI століття».

Попри це, тривалий час він перебував під пильним поліцейським наглядом.

Та невсипуща енергія вченого потребувала виходу, тому він сконцентрував увагу на історичному минулому Поділля. В творчому доробку д-ра Антонія І. (псевдонім Ролле) – понад 80 праць з історії Правобережної України, що виходили з 1875-го до 1893 р. під загальною назвою «Історичні оповідання».

Серед творів на українську історичну тематику можна вирізнити три цикли: доба Козаччини («Іван Підкова», «Северин Наливайко» та ін.), Хмельниччина («Іван Богун – козацький полковник», «Козацька помста» тощо), доба Руїни та гайдамаччина («На Шпаковім шляху», «На кресах», «Сава Чаленко», «Страшний Юзеф» та ін.).

З-поміж творів першого циклу виділяється оповідання «Северин Наливайко». Саме Наливайка, який чи не вперше серед наших співвітчизників заявив про свої громадянські права, польська влада вважала найбільшим злочинцем (з тих часів усіх українських повстанців-бунтарів аж до часів Богдана Хмельницького називали «наливайками»). Ролле високо оцінював військовий талант козацького полководця й навіть цитував думку про нього відомого письменника Лукаша Гурницького, який зараховував Наливайка до найталановитіших воїнів.

Варто зазначити, що змальовуючи події часів становлення козащини, письменник широко використовував не лише історичні праці, але й фольклорні джерела (оповідання «Іван Підкова»).

Особливе зацікавлення Ролле викликала Хмельниччина (цілком зрозуміло, з яких причин: згадаймо хоча б слова Тараса Шевченка «правда ваша, Польща впала, та й вас завалила»). Чи не найкращим у цьому циклі є оповідання «Іван Богун – козацький полковник». У ньому Богун постає людиною з міцними нервами, завбачливим політиком, який не втратив самовладання під Берестечком й зумів врятувати козацьке військо. Він був одним із небагатьох незгодних з політикою Богдана Хмельницького, відкрито протестував проти Переяславської угоди й таки не присягнув на вірність московському цареві. «Його ідеалом була Україна сильна і незалежна, яка б сама собі давала раду. Вслякого союзу він боявся, як вогню», – зазначав Ролле.

Богдан Хмельницький цікавив його не стільки як полководець (хоча в оповіданні «Козацька помста» він твердив, що жоден із козацьких ватажків, які опинялися на гетьманському троні, «не дорівнював Хмельницькому»), скільки як особистість. Саме цим можна пояснити появу дослідження «Жінки при чигиринському дворі у другій половині XVII століття». «...Нашим завданням не є розповідь про триумфи Богдана

– все це відомо занадто добре, – писав Ролле у передмові до нього. – Наша мета набагато скромніша: ми постараємося змалювати двір та обстановку гетьмана, і, зокрема, прослідкувати роль жінки, її вплив і значення при цьому дворі. Все це становить неабиякий інтерес. Відомо, що під час воєнних бур Хмельниччини загинула маса жінок як місцевих уродженок, так і привілейованих шляхтянок, більшість їх, як предмет обміну, з'явилася на бахчисарайському та константинопольському базарах, але багато залишилося тут, серед нових умов суспільності, що неждано виступила на «історичну арену».

Постаті Ганни Сомко, Степової Олени, Степаниди й Катерини Хмельницьких, Олени Статкевич змальовані рельєфно і, головне, позбавлені зайвої ідеалізації та романтизації (може, спокуси й були: досить вдячним був матеріал!). Письменник не переміг історика, але допоміг в осмисленні й потрактуванні осіб, а результат – історико-психологічні есе, гідні пера Стефана Цвейга.

Ось, наприклад, дружина Хмельницького Єлена (Степова Олена). Чому вона, займаючи таке високе становище, не зуміла його зберегти, «не брала участі у суспільних правах і виступала лише в ролі господині, що пригощала гостей свого чоловіка, а головним чином – його самого»? Чому майже не залишила жодного сліду в історії, не заслужила доброго слова у сучасників? Ролле спробував відповісти на ці запитання: «Немає жодних вказівок на її справи милосердя, заступництва, полегшення тяжкої долі нещасних... Жінка із серцем, така могутня, могла легко подолати перепони і творити добро в таємниці, не чекаючи на гучну подяку».

Цій легковажній особі Ролле приставив доньку Хмельницького – Степаниду й Катерину, які «висловлювали співчуття до нещасних і всіма силами намагалися полегшити їхнє важке становище», й дружину Івана Виговського Олену Статкевич – жінку просту та скромну, яка завдяки своєму становищу мала великий вплив у Чигирині.

Викликала інтерес Ролле й доба Руїни та гайдамаччина. З оповідань цього циклу можна зрозуміти, що письменник не дуже симпатизував гайдамакам, але й своїх співвітчизників не виправдовував. Скажімо, командувача коронними військами Юзефа Степовського, предки якого були українцями, він іменував «страшним» (оповідання «Страшний Юзеф»). Так у душі польського історика переміг не шовініст, а гуманіст. І це робить особу Ролле зрозумілою й симпатичною українському читачеві, а його твори – цікавими та вартими уваги!

І. ГАВРИЩАК,
директор бібліотеки ТДМУ,
О. ПРОЦІВ,
завідділом інформації
Тернопільської ОУНБ

